

ELŐFIZETÉS

HELYIEN:
 Egész évre . . . 28.— koron.
 Fél évre . . . 14.— koron.
 Negyed évre . . . 7.— koron.
 Egy hónap . . . 2.40 koron.

VIDEKEN:
 Egész évre . . . 32.— koron.
 Fél évre . . . 16.— koron.
 Negyed évre . . . 8.— koron.
 Egy hónap . . . 2.60 koron.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 Rómeo főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő
Stauber József.

Csütörtök, augusztus 31.

Petrozsény, Brassó, Kézdivásárhely.

Budapest, augusztus 30. (Hivatalos.)
 A főhadiszállásról jelentik:

Keleti hadszíntér:

Az Orsovától északkeletre emelkedő magaslatokon csapataink ismételten visszaverték a román támadásokat. Egyébként a határról, előretolt erőcsoportokat lépésről-lépésre és tervszerűen visszavontuk, úgy, amint az háború esetére már régebben megállapított. Az ellenség bizonyára nagyra lesz Petrozsény, Brassó és Kézdivásárhely megszállásával. A legészakibb román hadoszlopok a Gyergyó-hegységben harcban állanak.

Német csapatok a gallicai Erdős-Kárpátokban a Kukul magaslatot elfoglalták az oroszoktól. Egyébként előtéri harcokon kívül az orosz arcvonalon lényeges esemény nem történt.

Olasz hadszíntér:

Nincs különös esemény.

Délkeleti hadszíntér:

Duna flottilánk a Duna alsó folyásán Turna Nagurella mellett, román uszályhajókat, kikötői raktárakat és katonai telepet elpusztított. Zimnicánál két megrakott uszályhajót, egy kikötői állomáshajót és két motorcsónakot zsákmányolt. A Wujusa alsó folyásánál az előrsi tevékenység fokozódott. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Osszeomlott angol és francia támadások.

Berlin, augusztus 30. (Hivatalos.)
 A nagy főhadiszállás jelentü:

Nyugati hadszíntér:

A Somme területén mindkét fél tüzéségének tartós harcbevetése mellett történt ellenséges vállalkozások hatásos zárótüzünkben nappal nem tudtak kifejlődni. Este és éjjel heves támadások következtek, az auvillers-pozieresi vonal felől és Guillemont és Maurepas közt, míg a csatlakozó vonalon a Sommeig és azon túl is egészen Chilly vidékéig a rohamra felkészült ellenséget éjjel is visszatarítottuk árkaiban. Állásaink teljesen birtokunkban vannak. Auvillers-Pozierestől északra vitéz csapataink egyes helyeken benyomult angol oszlopokat súlyos közelharcban semét

Emberék ezek?

Arad, augusztus 30.

Két évvel ezelőtt a mai román trónörökös azt mondta Aradon: Visszonlításra egy moszkvai kávéházban! — Szombaton délután Ferdinánd román király kijelentette a bukaresti német követnek, hogy Románia mindenképpen megfogja őrizni semlegességét; és nem is egészen huszonnégy óra múlva a predeáli állomáson már román golyók sebeztek meg a menekülő magyarokat. A trónörökös már két évvel ezelőtt hazugságokkal barátságosított, a király pedig még négy nap előtt azért hazudott, mert azt akarta, hogy kormányának ocsmánvul kiesztelt ortvátadása pompásan sikerüljön. Hát emberek ezek? Lehet ezekről úgy beszélni, mint lélekkel bíró lényekről szokás?

A román király azzal mentegeli álnokságát, hogy a miniszterelnök az ő tudtán kívül titokban elrendelte a mozgósítást. Lehet-e ilyen otromba hazugságot egy pillanatig is hinni? A román király összeforrott azzal a nemzettel, amely a lelki aljasságban páratlanul áll, a mely undorítóan alattomos képmutatásával, mindenre kapható elvetemültségével az utcai perszonákkal egy erkölcsi színvonalra került. Bocsanatot kell kérnünk a mi művelt olvasónktól, hogy a kevésbé választékos kifejezések egész hadseregét sorakoztatjuk fel, — szokásunk ellenére. De nem tudunk uralkodni az indulatainkon; a több mint két esztendő háború a csalódások, örömök, fájdalmak érzésével ismertette meg lelkünket, azonban a román hadüzenet módja az eddigieket is telülmülő hullámzást okozott bensőnkben. A keserű undor fog el bennünket és vörrel-sárral teli csizmával szeretnénk végig gázolni a vadagegyek orgyilkos fajzatán. De nemcsak a magyart bősziütel az alattomoságnak ez a példátlan ténye, hanem szövetségeseinket is. A németek után a törökök üzenték meg a háborút Románianak és nemsokára megerjük, hogy a felénk irányított tör az áruló nép szívet járja át s vérrel árasztja el azokat az utcákat, amelyeken az arany bolondjai örült táncot jártak.

kivetették. A Maastól jobbra Fleury mellett és a Somme és a Chapitre erdő közti állásaink ellen heves tüzzel előkészített megújult francia támadások ismételten összeomlottak. Fleurvtól délkeletre az ellenséget ellentámadásunkkal visszavertük. Az auere pataktól északra és Mühlbausentől nyugatra egy-egy ellenséges repülőgépet légi harcban harc képtelenné tettük. Két repülőgépet a Sommetől északra védőtüzelésünk szedett le. Egy másik Soyecourt nál vonalainkon túl volt kénytelen leszállani.

Keleti hadszíntér:

A Kárpátoktól északra jelentős ebb esemény nem volt. Német csapatok Zabietől északnyugatra rohammal elfoglalták a Kukul hegyet.

Balkán hadszíntér:

A helyzet általában változatlan. **Legfelsőbb hadvezetőség.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Törökország és Bulgária hadat üzent Romániának.

Konstantinápolyból jelentik: A török minisztertanács, amelyen maga a szultán elnökölt, elhatározta, hogy Németországgal és Bulgáriával együtt megüzeni a háborút Romániának.

LEGUJABB.

Ejjel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Genf. A Petit Journal jelenti: Anglia megbizta Machado, hogy igyekezzék a portugál ellenzékét megnyerni, hogy a nemzeti kormány alakításának alkalmából, Portugália belső viszonyaira való tekintet nélkül, avatkozzanak be a háboruba. Portugália az utolsó láncszeme az ententének, a központiakat fojtó gyűrűben.

Luganó. Róma diplomáciai köreiből Görögország beavatkozását a legközelebbre várják. Az entente megfeszített tevékenységet fejt ki Athénben, míg Venizelosz mesterkedéseivel arra törekszik, hogy a görög hadvezetőségben levő németbarát elemeket véglegesen eltávolítsák.

Románia a vasárnapi hadüzenetig.

(Katonai konvenciónk a hitszegő állammal.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Románia mint állam 1859-ben alakult meg, a mikor a két török szuverén fejedelemség, Moldva és Oláhország, közös fejedelmévé választotta Cuza Sándort. Ez volt Románia első lépcsős Európa akaratával szemben, mert a nagyhatalmak 1858-iki konferenciája a török szuverénitás fenntartását és a két fejedelemség különválását kívánta. Cuza azonban ügyesen intézte dolgát. III. Napoleon barátja, sőt Auszria miatt majdnem szövetségese lett és öt évig zavartalanul kormányozhatta az országot, a melyet 1864-ben újabb államcsíny megállítására még inkább hatalmába kerített. A bojárok felvételét és befolyását megfertőzte és talán ez volt fő oka annak, hogy két évre rá éjjel ágyában megiepték, elfogták, hatalmától megfosztották és az országból száműzték. Száműzése a magyar emigrációra is nagy csapás volt, mert véget vetett szoktak a ferveknek, melyeket Kossuth Klauzával s Teleki Lászlóval szőtt, s melyeknek főcélja az erdélyi felkelés támogatása lett volna.

Cuza trónfosztása után a román törvényhozás egyhangúlag a belga király öccsét, Filíp-Blancourt grófot választotta meg fejedelmévé. Ez azonban a választást nem fogadta el, mire népszavazással (1866. áprilisban) Hohenzollern Károly herceget, a porosz uralkodó család sigmaringeni (katholikus) ágának tagját választották meg. Az ő megválasztását Poroszország helybenhagyta, Oroszország nem tiltakozott ellene, a porta pedig, mikor látta, hogy az új fejedelem nagy erélyvel készül megvédelmezni új országát, szintén hozzájárult az elismerő nyilatkozathoz. Tíz év múlva Románia már megkötötte kereskedelmi szerződését monarchiánkkal, amelyvel a régi orosz viszony helyett végre barátságosabb viszonyt kezdett.

Az új fejedelemség első nagy válságát az orosz-török háború idézte elő. Mikor a háború kitört, az orosz cár meggyezett a román fejedelemmel, hogy seregeik közösen fognak operálni és hogy a közös akció jutalmául Románia önálló állam lehet és véleg elszakadhat Törökországtól. Ez így is történt. A cár azonban kezdetben nyíltan megalázta Romániát, mert nem engedte, hogy a román hadsereg önállóan operáljon és csak később, mikor Plevna előtt a törökök nagy fölénybe kerültek, kérte könyörgő táviratban Károly herceget, hogy sürgősen segítségére siessen. A román segítségnek megvolt az eredménye, Plevna elesett és San-Stepánóban megkötötték a békét, amely azonban az új fejedelemségre újabb megaláztatást jelentett: az oroszok Románia jutalmául elegetdönnek tartották Dobruzzsa átengedését, ellenben elvették a románoktól Besszaráviát, a mi a románok nagy kiábrándulását vonta maga után.

Ekkoriban Bratianu James, a mesterművészterelnöknek édesapja volt Románia miniszterelnöke. Az ő kormánya eltávolodott Oroszországtól, de minthogy a monarchia 1886-ban vámbátoruba keveredett Romániával, a hozzájuk való közeledés megnehezült. Mikor azonban 1888-ban Bratianu megbukott, Carp Péter vette át a kormányt, a ki közel nyolc évig kormányozta az országot és ez idő alatt meggyőzősen magyar-barát politikát folytatott. Ő alatta történt azonban, hogy a régi Bratianu-párt új vezére, Sturdza Demeter szövetségeseit a román kultúrával és a ma-

gyar nemzeti agítátorok akcióját kezdte támogatni, a mi Romániában felélesztette a nemzeti propaganda gondolatát és nagyra növelte a román aspirációkat. Ennek az agítációnak a gyümölcse a mai háború is és Carp, a ki ma is a velünk való barátkozás politikájának a híve, kénytelen volt helyét Sturdzának átengedni.

Az uralkodó, aki már az 1881-iki nemzetgyűlés határozatából kornászott király volt az országnak, csak azazal a feltétellel ruházta a hatalmat Sturdzára, ha az dezavválja Erdélyre vonatkozó addigi kijelentését. Ez meg is történt, ami azonban népszerűtlenné tette ez egykor népszerű pártvezért. Népszerűtlensége fokozódott, mikor elfogatta a metropolitát, a mi 1896-ban Sturdza bukását idézte elő. Utóda, Aurelián alatt 1896-ban történt meg Románia végleges elpártolása a szláv érdektől és csatlakozása a hármasszövetségi politikához. A Vaskapu ünnepélyes megnyitása alkalmával királyunk ellátogatott Bukarestba és ekkor történt a megpecsételése annak a politikai szövetségnek, amely azóta minden nemzeti érzés ellenére Románia és a hármasszövetség között fennállott és amelyet alig néhány év előtt Ferenc Ferdinánd trónörökös és Conrad vezérkari főnök bukaresti látogatása alkalmával oroszellenes katonai meggyezéssel is kibővítettek.

A kulturális aknamunkája azonban nem szűnt meg soha. A kormányok folyton változtak, minden harmadik vagy negyedik évben más irányzat kerekedett felül, de ez csak a belpolitikára volt változással. A külpolitika 1896 óta változatlanul egyforma maradt: azon a szövetségi viszonyon nyugodott, amelyet moszkoiánk és Károly király kötött. Az első balkán háború óta azonban észrevehető volt bizonyos elhidegülés, és mikor a bukaresti béke alkalmával monarchiánk volt az, amely Bulgáriát támogatva, a Romániára kedvező béke revízióját sürgette, nagyobb erőre kapott az orosz propaganda, és mikor a mostani háború kitört, Károly király a döntő koronatanácsban kénytelen volt meghajolni Bratianu miniszterelnök akarata előtt és a szövetségi kötelezettség teljesítése helyett, kénytelen volt semlegességi nyilatkozatot tenni.

Mikor pedig Károly király meghalt, főleg pedig mikor Oroszország háttámadott bennünket, állandósult a veszedelem, hogy Románia végleg kiválik a középeurópai hatalmak politikai egységéből és az entente pártjára áll. A mi csak diadal kísérte fegyverünket, Románia nem mert megmozdulni, mihelyt azonban az orosz tulerő némi eredményt ért el, s is nyílt ellenségeink sorába állott. Megüzente a háborút.

Aradiak hadiadója. Az aradiak hadiadójának kivételét ma tolytatta a hadiadóki-vevő bizottság. Ma a következők hadiadóját vetették ki: özv. dr. Varrát Gyulánéét törölték, Vojtek Alajos, Vörös Henrik és Wadovezry Gusztáv megmaradt, Weisz Dávid és Weisz Márkét lezállították, Weisz Károly és Weisz Lajos megmaradt, Winkler Jenőét lezállították, Winteritz Jenő és Wieser Mártonét törölték, Földes Klemené megmaradt, Bánffy Sándorét törölték, Grünwald Samuét megmaradt, Stancu Józsefét megmaradt.

Készülődés

az orosz fronton.

Mikor a hadüzenet...

Bern. Marcel Hutin írja az Echo-ban: Ne keltse senkiben az orosz hivatalos jelentéseknek ma már stereotip közlése, hogy „nincs semmi jelenteni való”, azt az impressziót, hogy az orosz fronton csend van. Orosz szövetségeseink lázasan dolgoznak, hogy előkészítsék a közeli időre várható nagy eseményeket. Ruskij tábornok végiginspicálta most az egész riga—dvinszk—baranovicsi vonalat és kétségtelen, hogy óriási tartalékkal ellátott és municióval bőven felszerelt csapatai már csak igen rövid ideig lesznek mozdulatlanok.

Bern. A Temps pétervári tudósítója jelenti: Igaz, hogy a keleti fronton egy idő óta lassabban folynak a hadműveletek, de azért szövetségeseink tudatosan haladnak céljuk felé. Lesicki tábornok a Kárpátokban harcol és nyugatra Nadvornátót baszarnyával tenyegeti Kövess hadseregét. Oroszországnak az a taktikája, hogy a Pripjettől egész Romániáig sakkban tartsa az ellenséget, hogy csapatait ne dobálnassa ide-oda.

Stockholm. Ismeretes, hogy az orosz lapok megtámadták a minap a дума alelnökét, Protopopovot és Olsufjev grófot, az orosz birodalmi tanács tagját, akik Stockholmban a német követséghez tartozó urakkal állítólag az orosz-német különbékéről tárgyaltak.

Több svéd lap ebben az ügyben kutatást indított, hogy megtudja, mennyiben felelnek meg a valóságnak az orosz lapok közleményei. Kiderült, hogy Protopopov és Olsufjev csakugyan jártak Stockholmban és előkelő svéd politikusok közvetítésével összeköttetésbe léptek a német követséggel. Azonkívül állítólag tárgyalást folytattak Wedel gróffal is. Több svéd újságíró interjút akart szerezni azokról a személyiségektől, akik résztvettek ezeken a tárgyalásokon, azonban az illető urak hallgatásba burkolóztak, a tárgyalás eredményéről és letolyásáról is csak annyit ismertek el, hogy tárgyalások csakugyan voltak.

A svéd sajtó megállapítja, hogy Oroszország részéről jelent meg a titkos misszió Stockholmban. Stürmer orosz miniszterelnöknek a kabinet több tagjával való konfliktusa is ezzel a stockholmi békemisszióval van összefüggésben. A svéd sajtó nagy jelentőséget tulajdonít az esetnek annál inkább, mert az orosz sajtó szabadon tárgyalhatja a dolgot. Az orosz cenzura most engedte meg első ízben, hogy orosz lapok a béke kérdést megvitathassak.

Koppenhága. A Berlinske Tidende-nek jelentek Pétervárról: A pénzügyminiszter a cár két milliárd rubelnyi hadikölcsön felvételére határozta fel, ugyanolyan feltételek mellett, mint az addigi hadikölcsönnél.

Elérték a bolgárok az Égei tengert.

(Megvertük az entente csapatokat.)

Szófia, augusztus 29. (Hivatalos.)
 A jobb szárny csapatai, miután a szerbeket, akik a Lerinei (Florina) sikon tartózkodtak, visszavetették megerősítették új állásaikat. Az Ostrova tótól északra és nyugatra ismételt szerb támadásokat Moglena vidékén az ellenség jelentékeny veszteségei mellett visszaverünk, úgy, hogy a szerbek kénytelenek voltak lemondani vállalkozásaik megismétléséről. **Csapatunk előnyomultak és megszállták a Zborakától délre levő magaslatokat.** A Vardar völgyben gyenge kölesűns tűzérési tüzelés és járőrútközletak voltak. **A balszárny csapatai, miután az összes szerb-iranci hadi erőt a Szerresz-Drama és Kavalka vidékéről a Struma folyó és a Tainness tó mégé vetettek vissza, megerősítették új állásaikat, a Strumától keleire és az Égei-tenger partján, az orfanél**

őböltől egészen a Mesta torkolatáig.

Berlin. Gantból jelentik a Lokal-anzeigernek: A párisi lapok szaloniki-táviratai szerint a bolgárok ugy Doiran vidékén, mint az osztrovói szakaszon és Szaloniktól keletre fokozott tevékenységet fejtenek ki. Románia beavatkozása inkább buzdítólag, mint akadályozóan hat a bolgárokra. Sarrainak azt a szándékát, hogy fenyegetett balszárnyának Sorovicsevónál, Ostrovótól keletre szabadabb mozgást biztosítson, megghiustotta a bolgárok ottani erős állása. Ep így az angolok sem tudnak térnyerni a Struma vidékén. Lokes, az angolok fővédpontja a Strumánál, a bolgárok folytonos ágyúzása következtében már is elvesztette stratégiai jelentőségét. Komoly az aggodalom Szalonikban Szeresz vidékének a sorsa miatt, mert Szereszből semmi újabb hír nem érkezett.

Románia sztratégiai helyzete.

Románia földrajzi helyzetét katonai szempontból két hatalmas természetes akadály jellemzi. Egyik a Duna, a másik pedig a Kárpátok. Az előbbi Bulgáriától, az utóbbi pedig Erdélytől és Bukovinától választják el.

Bulgária és Románia között a Duna szakasza a Vaskaputól Turtukáig 450 kilométer és a Dobrudzsán át folytatódó szakasz Turtukától Balosikig 160 kilométer. Ez utóbbi a Fekete tengernél választja el Bulgáriától és itt északra fordulva Galacig húzódik és a szomszédos Réni városnál legészakibb elágazásával az orosz területtel határos Románia.

A Vaskapu alatt a Duna kiszélesedik és a delta részéig átlagosan kétszer méter szélességű a mélysége 7 méter, de helyenkint eléri a 30 métert is. Egy néhány méterrel eltérve Szilisztriáig a Duna egységes folyású, míg odébb Brajlaig több ágra szaklik. Balpartján terül el az agyagos sík alfold, míg jobbspártját a Timók folyóig, a kelet-szerbiai hegység szeptévesi, majd keleire az északbolgár fennsík és Dobrudzsza terül el. A Duna völgye Vidinától kezdve, a gyakori áradások következtében, mocsaras, járhatatlan, sok benne a tó, különösen Szilisztria és Brajla között. Az egész delta mocsaras, ezer és ezer apróbb-nagyobb vízer szaggatja fel és a nádasok úsádei borítják. Cernavodánál vasúti híd vezet át a folyáson, a Turu-Saverinnél és Kladovonál tervezett híd még nem készült el. A Duna alsó folyásán való átkelés a legnehézebb katonai vállalkozás, teljesen eltekintve attól, hogy óriási hidanyag szükséges hozzája. 1877-ben Zernicánál az oroszok hódoltak át a Dunán, június 27-én 25.000 orosz hajóztak át, június 28-ától július 1-éig tartott az alsó ponton híd építése, míg július 18-ától augusztus 1-éig a híd felépítését a románok el. A vállalkozás sikerült, mert a

törökök igen passzív módon viselkedtek az oroszokkal szemben.

A románok által elrabolt Dobrudzsának az a rendkívül nagy katonai jelentősége van, hogy ezáltal birtokába jutottak Turtukától a Duna torkolatáig húzódó folyam mindkét partjának és eme folyamrészről délre savartalanul vonhatók össze a csapatok, míg a bolgároknak előbb mindenütt a dunai átkelést kell forszírozniok. Ezáltal a Dobrudzsza Románia nagy hídfője, amely lehetővé teszi a betörést Bulgáriába.

Az egész országban átvonuló fő vasúti vonal a Kárpátok déli és keleti szélén vezet el a Temesvár-orsovai vonalhoz csatlakozva Verciorovától Krásován, Bukaresten, Iokánin keresztül Csernovitz felé végződik. Ebből a fővonalból származó vonal ágazik a Kárpátok völgyébe, amelyek közül jelenleg csak három szeli át a nagy hegységet, hogy az erdélyi vonalakhoz csatlakozzák. Majdnem minden dunai kikötőhöz szintén ágazik el a fővonalból egy mellékág. A legfontosabb ezek közül, amely Bukarestből Cernavodáig a Dunahídon keresztül Konstancába vezet és az ország fővárosát ezzel a legfontosabb tengeri kikötővel összeköti. A vasúti hálózat lehetővé teszi, hogy a hadivezetőség a határokon gyorsan összehozza a csapatokat.

Néhány évvel ezelőtt Románia utárlata még nagyon siralmas állapotban volt. Mint-hogy azonban ez a mezőgazdasági államgyors fejlődésnek indult, az utárlat kiépítésére igen sokat áldoztak. A fő állami utak nehézágyú vontatására is alkalmasak.

Bukarest főváros egy modern, síkú jellegetű táborvár, a város kiterjedése körülbelül 70 kilométer. A Szereth vonal megerősítést állítólag 80 kilométer szélességben a Kárpátok és a Duna közt, szintén betejezték. Ezek a Szereth-menti hídok és pedig Gaise, Nomoiova és a fonsáni övezet. Dunai hídok: Ruszouak, Szilisztria és Cernavoda.

Tisza István gróf nem ejti el Burriánt.

Éjjel 4 órakor érkezett jelentés.

Budapest. Tisza István gróf az ellenzéki vezérekkel folytatott tárgyalásának tárgya a parlament munkarendje volt. Megállapodásra azonban nem juthattak.

Budapest. Az ellenzék és Tisza István gróf közti tárgyalásokat illetőleg arról értesülünk, hogy az ellenzéki vezérek a koncentrációs politikát hozták elő. Tisza nem engedte, és a néppárti koalíciót és az Apponyi-irányítást fenntartva, a koalíciót. A pártvezérek jelentették, hogy csupán abban az esetben lépnék be a kabinettbe, ha garantálják a burriánt, azaz Tiszánknak akkor távoznia kell a kabinett éléről és Burriának a kabinett vezetőjévé válnia. Tisza István gróf kijelentette, hogy a korona és a többség teljes bizalmát bírja és nem hajlandó a kisebbbég akaratának varáza betétele. A kabinett vezetője a várságot a jelen helyzetben nemzeti kabinettnek tartja és semmiképpen sem engedheti bele, és nem fogja javasolni a koronának. Kijelentette a pártvezéreknek, hogy ha az ellenzék meggyi kis töredéke a folytatni fogja a parlament munkát és a kabinett katonai kérdések interpellációiban való részvételét, akkor kényszerűen fog a parlamentet az összes üléseknor elnapolni. Andrássy szerint a parlamentet jelenleg elnapolni lehetetlen.

Károlyi miniszter grófnál este bizalmas társalgásra volt. Az ellenzék elhatározta, hogy a parlamenti nagók Tisza és Burrián ellen a legelőszóbban fogják folytatni, sőt legelőszóbban még kérvényesen tárgya interpellációt jegyeznek be.

Ugyatáztik, hogy a parlamentet már szeptember 7-én elnapolják.

LEGUJABB.

Érkezett éjjel fél 4 órakor.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sáthádistállásról: A románok az egész határmentén nagy csapatokat dobnak harcra. A Vaskaputól Bukovináig az oroszok a románokkal együtt operálnak. A határmentén előretöréseiket szakadatlanul megismétlik. Harcedett csapataink nagy veszteségeket okoznak nekik. Előretolt határcsapataink folytonos harcok közt előre kiépített és megállapított védőállásaikba vonultak vissza. Ezek természetesen nem mindenütt csak össze az ország határánál. A defenzív vonal előtt fekvő átengedett területet előre kidőrtették. Még a román lakosság is elhagyta lakóhelyeit. Az új védvonalak természetesen megazálásért Petrozsényt kiürítettük. Itten már hétéon harcok folytak. Háromszék vármegyét Kárdívásárhelytlen, Brassóval felattuk. Erdély városzerűen előreugró délkeleti sarkát, amelyet a románok délről és keletről támadhatnak, szintén feledtük. Frontunkat nyugatra a Felső Marostól az Olt terjedő szakasza vissza vonva megrövidítjük. Orsovától északra, a Gyergyói hegyekben szakadatlanul makacsan támadnak, heves harc folyik.

Berlin. A Vossische Zeitung jelentik, hogy a bolgár török hadüzenet Romániának igen rövidesen és együttesen meg fog történni.

Szotia. Tegnap a minisztertanács foglalkozott Románia beavatkozásával teremtett hadihelyzettel. Radoszlavot előzőleg audencian volt a királynál, aki vidéki birtokan tartózkodik.

Románia árulásának bizonyítékai.

Áprilisi tudósítás.

Kopenhága. Az orosz lapok szerint Romániában már augusztus tizenhárománál is 450.000 ember volt legyerve.

Budapest. Czekelius Lajos alispán ma este a fővárosba érkezett. Az alispán elmondta munkatársának, hogy vasárnap délután hat órakor telefonon vonatot kértek Brassóból Predeálba menekülők részére. Haromnegyed hét óra tájban arról értesítette a határrendőrség, hogy a román határőrök egy harminc főnyi csendőrkülönítményt és egy vonatot orvul megtámadtak, még a hadüzenet előtt. Ezután híre jött annak is, hogy Bustei felől a román grancsarak fellejtődtek a Tömösi szoros ellen. Csendőrkülönítményünk felvette a harcot és a kísérletet veresén visszaverte.

Budapest. Ponteán Gyula Kampo-lucból hazamenekült tisztviselő elmondja, hogy a román határ mentén két héttel ezelőtt öt kilométernyi szélességben kiürítették a határvidéket. A lakosságot innen az ország belsejébe telepítették. A múlt hét héttől már rengeteg katonát szállítottak a határra. Egész Romániában a községi előjáróságoknak hetekkel ezelőtt kiosztották a haditelszereléseket, melyeket az adott jelre a népfelkelőknek kiszolgáltattak. Így aztán az egész hadsereg egyszerre mozgósítva utrakézen állt.

Bukarest. A Dreptatea legutolsó megerkezett számában kifejti, hogy Ferdinánd király sohasem foglalko-

zott a külpolitikával, az audienciákon tartózkodott a vélemény nyilvánításoktól és soha sem akarta befolyásolni a román politikusokat. Románia politikája kizárólag a miniszterelnök személyes politikája volt. A király meghallgatta ugyan a román államférfiak véleményét, de a döntést az alkotmánynak megfelelően mégis a kormánynak és a parlamentnek engedte át.

Hága. A Timesnek jelentik Bukarestből: A király hadügyminiszterre Bratianu Vintillát nevezte ki, aki a miniszterelnöknek fivére. Híre jár annak, hogy Bratianu az összes partok bevonásával egy új kabinetet alakít.

Budapest. Josika Samu a főrendiház elnöke fővárosi tudósítónknak kijelentette, hogy az összes illetékes tényezők megtették minden szükséges intézkedést, hogy elhárítsák Erdély felől a veszedelemet. A rémhíreket óvatossággal kell fogadni. Az egyes vidékek kiürítése tervszerűen és a haditechnika összes követelményeinek megfelelően történtek. Aggodalomra egyáltalán nincsen ok. Erdély megvédése legszentebb nemzeti feladatunk. Fájdalom, derek szászságunknak és székelységünknek megpróbáltatásokon kell keresztül menni. Emlékezzünk azonban legye országi határvesztésünkre, majd a bekövetkező hatalmas előlendülésünkre. Nem szabad arról sem megfeledkeznünk, hogy német szovetségesünk szilárdan áll mellettünk.

Kintzig János főispán az önkéntesek toborzásáról.

Aradi Közlöny szerkesztőjének.

A román hadüzenetre következő napon közölte az Aradi Közlöny, egy lelkes magyar embernek, László B. Jenőnek, felhívását önkéntes jelentkezésre az emelkedő románok ellen. Tegnap számunkban pedig már említést tettünk arról is, hogy a fennnevezett felhívást kibocsátó, utakat kereső katonai hatóságokkal való együttműködésre, sőt a miniszterelnöknek és a honvédelmi miniszternek távirati uton kérte jóindulatát és támogatását.

A mai napon fordulat történt ebben az ügyben. A délután folyamán Kintzig János Arad város főispánja magához kérte László B. Jenőt a kérdést intézett hozzá, hogy a mozgalom, melynek élére szegődött, jött-e valamelyes sikerrel?

László lelkesedve említette fel, hogy másfél nap alatt 150-en jelentkeztek Aradról s ezek között sok a tekintélyes asztók gyermeke, nemkülönben a diák és fiatal iparos.

László, kit megkérdeztünk a főispáni audiencia lefolyásáról, még a következőket mondotta:

— A főispán ur nagy megelégedéssel hallotta azokat, amiket a mozgalom eddigi eredményéről neki referálhattam. Kifejezte azonban azt a nézetét, hogy a mozgalomnak, melyet különben is nagyra értékel, mindaddig legális alapja nincs, míg a honvédelmi miniszter ur ökegyelmessége erre nézve felhatalmazást és direktívákat nem ad. Epen ezért arra kér, hogy álljak el attól a szándékomtól, hogy a felhívás szélesebb körben való ismerettségére plakátokat ragasztassak ki. És jelenleg bizonyos formalitásokba ütköznek és így kivihetetlen. Tanácsolja azonban, hogy keressem fel Szathmáry őrnagy urat, aki ebben a dologban nekem fontos utbaigatásokat fog adhatni.

A főispán ur felszólításához híven azonnal elmentem Szathmáry őrnagy urhoz, ki a lehető legzivesebben fogadott. Meghallgatván tervezetemet s a felhívás eddigi eredményéről tudomást véván, a következőket jelentette ki: Végtelen örömmre szolgál, hogy a magyarság lelkesedésének újból tanuja lehettem. Miután azonban a hadsereg erőítésének más módjai is állanak rendelkezésünkre, nem tartom egészen célravezetőnek azt az utat, amelyet ön választott. Szabadcsapatoknak a mai háborúban nincsen semmi értelmük s ne felejtjük, hogy azokat, akik nem a hadseregben harcolnak, az ellenség franktörődeknek tartaná s azokkal szemben a legkegyetlenebb módon és nem mint katonákkal szemben szokás, járna el. Nagyrabecsülöm és értékelem, ha a hadsereg keretei lelkes férfiakkal telnek meg s épen ezért azokat, akik az Ön felhívásának lelkesedéssel eleget tettek, szívesen fogjuk látni a hadsereg kötelékeiben is. Onajtandó nek tartjuk, hogy az önél jelentkezett hazafiak önként jelentkezzenek a törvényes fórum előtt, amely minden szombaton ugyanis meg fogja tartani a rendes sorozásokat. Így ön is eleget tett annak a kényszerítő belső nemes érzésnek, mely magyar hazafiasságából fakad s az önként jelentkezőkkel a hadsereg is pompás, öntudatos katonákat nyer, azikkel szemben minden lehető meg fogunk tenni, hogy a hadseregbe való belépésüket megkönnyítsük.

Petrozsényiek Budapesten.

Fővárosi tudósítónktól.

Tegnap délután nagy csoport petrozsényi menekült érkezett meg a nyugati pályaudvaron Budapestre. Jobbmódu polgárok és parasztok vegyesen. Nagy baltákkal és piéty gyermekkel. Voltak, akik budapesti rokonokhoz mentek, de voltak olyanok is, akik egészen először látják nekik a világot. Az utóbbiak raktári csoportokként áldogáltak a pályaudvar környékén, főleg az izzalmat okozva. Így a Pázmány-utcában is baltutábori ütöttek a g a ok árán és ijedt öszszeszezásgban eladták a nekik történetét. A petrozsényieknek Budapestre érkezése megint egy sorozat veszes alairt teremt a kaváházak közönségének kigyulasztásában. Pedig maguk az intelligens petrozsényiek először maguk a riasztó híreket, Jungert márdó petrozsényi ásatulajdonos családja is Budapestre érkezett. Tőlük tudtuk meg a következőket:

— Vasárnap éjféltől riadót fújt a bányász. Hatszoros fuvással, ami veszedelemet jelent. Sokan tüzet is ezzel jeleztek például a tüzet. A veszély azonban nem a polgárságnak szól, hanem a bányászoknak.

— Természetes azonban, hogy a város élve lakossága a váratlan alarmlra nem a legnyugodtabban ébredt föl. Petrozsényi tölkörben körülvették a román hűvesek, a Ghopu, a Fánag. Harom órányira tölörük van a határ. A Ghopun már lojyt az ütözet, amikor minket lövött a veszély. Eljazzka két órakor már azt is hallottuk, hogy a miénk tölöröjnyak a Zsid utjat. Mindaig tudtuk, hogy itt közel a határ. Az okvettentéi utazot less. Hísz váro-

sunk tele van trénnel, tüzéséggel; a piacon a roák már régóta nem árulnak, mert a tér tele van ágyúval.

Csak az ért váratlanul minket, polgárságot, hogy vasárnap éjféltől üt ki a háború.

— A szokásos vasárnapi délutánt és estét töltöttük el. Moziban is voltunk, kaváházban is. Délután hat órakor egy kincstári bányászott jött Petrozsényba és figyelmeztette a polgárságot, hogy senki se meneküljön. Előtte való nap pedig alispáni plakát jelent meg, a mely szintén arra intett, hogy nyugodtan maradjunk, menekülni nem kell és nem is szabad, aki mégis megieszi, megbüntetik. Az is hirdette volt a plakát, hogy szeptember elsején lesz az iskola beírás, senki el ne mulassza.

— De persze az alarml, amely pedig csak a katonaságnak szólt, felkavarta a lakosság nyugalmát. Mindenki fölkapkodta elvihető holmiját és futott vele a pályaudvarra. A szarvok szorosától mi hozzánk először Lupenyon, azután Vulkánon vissz az ut. Reggélre már lupenyiak is voltak Petrozsényban. Elmondták, hogy ott már vasárnap éjféltől a folyóban nyuszig vízben álltak a románok és úgy dolgoztak gépfegyverekkel, de a miénk visszaválték öke. Még éjfélt előtt a bányavonatra is löttek a románok, de a vonat keresztülszökött a goryóssáron.

— Hétfőn délután jött a katonai parancs, hogy a polgári lakosság hagyja el a várost. Felmentőkor indult el az első vonat a menekülőkkel Pisare. Azután sorjában jött meg több vonat. Nem csak mi magyarok jöttünk el, hanem egész romanságunk is. Már mint a magyar honoságunk. A meddig mi Pisarin vonunk, nem jött semmi komolyabb veszedelem Petrozsényból.

Mit ígértek Romániának?

Bevezető

Berlin. A Nationalzeitung genfi tudósítója jelenti: Arról értesülök, hogy az entente a következő engedményeket tette Romániának, hogy a háborúba való beavatkozásra bírja: Románia irásos biztosítékot kapott arról, hogy hozzájut Erdélyhez és a szerb Bánáthoz (ennél a pontnál hangsúlyozzák, hogy Szerbia erre a területre való igényeiről Románia javára lemond), megkapja ezenkívül Besszarábiában azt a területet, a melynek lakói románul beszélnek; — ezt Oroszország ígérte meg. Ennek az egész megegyezésnek Briand francia miniszterelnök a szerzője.

Stockholm. A Goeteborgs Handelsstidningen londoni tudósítója táviratozza: Bukarestből jelentik, hogy Románia csak akkor határozta el, hogy háborút indít, amikor a mozgósítást már befejezte és csapatait a magyar határon összpontosította. Az utolsó koronatanácson a román király kijelentette, hogy ő most csak a nemzet vezetője és a koronatanács határozatával megegyezően fog cselekedni. A király után több vezető politikus szólalt fel. A határozatot, hogy Románia hadat üzen, a koronatanácson csak három ember ellenezte. Mikor a koronatanács határozata ismeretessé vált, az egész városban nagy tüntetések voltak.

Bukarest. Előrelátható volt, hogy a háborúra vezető utó az adott pillanatban elő fog állani mindaztal a hazugsággal és émeletlenül szemforgató frazistomeggel, amely elmaradhatatlan akkor, a mikor leplezni kell az idegen tulajdonra való mohó áhítást a lehetőleg igazolni kell egy félrevezetett nép szemében azokat, a kik egészen váratlanul belekergettek olyan háborúba, a melyhez még előbb ki kellett találni az ellenséget. Egyetlen konkrét adat, egyetlen értelmes magyarázat sem található ezekben a lépésektől újságokban, csak bődítő bombaszt és erőltetett düh. Az egyik az östörténetig megy vissza érvéért, a másik egyszerűen megelőzük annak megállapításával, hogy megvan az alkalom a élni kell vele. Az Adeverul-ban Toplicean ezredes a magyarokat és bolgárokat sédija a ezt írja:

Jogunkért harcolunk a Erdély és Bukovina egészen a miénk lesz. Köstünk és a magyarok között végéig folyik a per, még Vitéz Mihály óta, a kit 1601 augusztus 18-ikán, Rudolf császár birtatására meggyilkoltak. Most itt a lezárási ideje. 1601 augusztus tizenegyedikét meg fogjuk bosszulni.

Az ezredes kirohan Vilmos császár ellenje, aki kijelentette, hogy Erdély sohasem lesz Romániáé.

A Gazeta, amelyet tudvalevően az orosz követség ad ki, vezető helyen, közvetlenül a korona tanácskozás előtt így ír:

A központi hatalmak erejének gyöngyölése (?) a az entente sikere (?) abba a helyzetbe hozta Romániát, hogy gyorsan dönthet. Ez a koronatanács hivatása. Senki sem kételkedhet benne, hogy a határozat egyhangú lesz a hogy ellenkező véleményen levő politikusok el fognak némuizni a haza érdeke előtt. Az orosz tollal írt cikk ezzel a fölkiáltással végződik: **Eljén Nagy-Románia!**

Pflanzler-Baltin készítette elő Erdély védelmét.

Bécs. A Neue Freie Presse illetékes részről származó cikket közöl az erdélyi katonai helyzetről. A cikk szerint Pflanzler-Baltin tábornoknak, meliött a maga alakította új kárpáti sereg vezetését átvette, az a különleges feladat jutott, hogy készítse elő és építse ki az erdélyi részek védelmét a ezt a munkát természetesen azután is folytatták, miután ő más beosztást kapott.

Mindig védekezésről volt szó ezeknek az előkészítő munkálatoknak során, mert nem lehettünk abban a helyzetben, hogy hatalmas csapatteket vessünk az erdélyi határokra az egész hegygerinc megszállása céljából. A fogarasi terület alakulata hasonlít a magas Alpokéhoz, tehát aránylag csekély haderővel könnyen védelmezhető.

Budapest. A Sajtóhadiszállásról jelentik: Mint előre látható volt, a román csapatok az egész 600 kilométer hosszú magyar-román határ minden átkelő helyén akcióra léptek. A tölgyesi szorosról egészen a Vulkán-hegységig kijárójáig mindenütt megkísérelte az ellenség gyalogság a szorosok forszírozását. Nagyobb harcra került a sor Orsovánál, a hol román osztagok a Duna mentén benyomulni igyekeztek, továbbá a vöröstoronyi szorosnál, a törösvári szorosnál és Brassától délre a tömösi szorosnál. Itt a vitéz székely gyalogezred védelmezte azülőföldjét. Heves összeütközések támadtak a gyergyói medencétől keletre és északkeletre lévő határhegyekben is. Mindenütt, ahol a románok zászlóaljainkba tüköztek, véresen visszavertük őket. Ezek a harcok erdős területeken gyakran 1500—2000 méter magasságban folytak le. Egyes patruliok kerültek harcra, mert román osztagok megkísérelték azt is, hogy a hagyományos vonalaink mögé lopóskodjanak.

Mivel lehetetlen volt, hogy egyes exponáltabb pontokra a terep nehézségei miatt segítséget küldjünk és attól lehetett tartani, hogy osztagainkat megkerülhetnék, a pillanatnyi helyzet által megkívánt követelményeknek megfelelően, a határ bizonyos szakaszain tervszerűen visszavontuk csapatainkat az előre elkészített állásokba, amelyekben frontunk teljes összefüggése biztosítva van.

A románok felvonulása Nagy- és Kis-Oláhországban természetesen régen elő volt készítve. A mostani harcok csak bevezető ütközeteknek mondhatók. Nagyobb hadműveletekre csak akkor kerülhet a sor, ha a császári és királyi hadseregek frontja szilárd vonalat alkot, amely éppen úgy, mint Tirolban, itt sem fedheti a politikai határvonalat. Mint a hogy ottan stratégiai okokból szükség volt arra, hogy a védelemre kedvezőtlen terepet a háború kezdetén önként feladjuk, épp úgy itt is hadvezetőségünk magasabb szempontokból tet fogja áldozni azo-

kat a határszéleket, amelyek az ellenség megkerülési kísérleteit megkönnyítik, s vissza fog vonulni a tervszerűen előkészített vonalakra.

A románok természetesen nagy győzelemként fogják hirdetni ezt a tényt és azt fogják állítani, hogy hódítással jutottak azokhoz a területekhez, amelyeket stratégiai okokból önként kiürítettünk.

Berlin. Geniből jelentik: A párisi Journal közli Lahovary román követnek a lap katonai munkatársa előtt tett nyilatkozatát.

— A magyar határszorosek hirtelen megtámadása — mondotta a román követ — a bukaresti vezérkar terveihez tartozott, ezért a monarchiának szóló hadüzenet átnyújtását az utolsó pillanatig titokban tartották. Az orosz csapatok már román területen vannak, hogy a további hadműveletek céljából előrenyomuljanak.

Hosszu lesz még a háboru

(Lloyd George és Churchill beszédei.)

Távirati tudósítás.

A Times Lloyd George és Winston Churchill beszédeit közli, melyeket egy népgyűlésen mondtak a melyek azt bizonyítják, hogy a hadügyminiszter és a volt tengerészeti miniszter éppen nem számítanak közelebbi békére.

— Téves az a föffogás, hogy közel jutottunk a háború végéhez — jelentette ki Lloyd George. — Olyan nemzet ellen küzdünk, melynek gigantikus segédforrások vannak. Ez a nemzet most érzi először, hogy a védekezésre szorították. De ez nem változtat sem elszánt munkásságán, sem dühén. Olyan ez a háború most, hogy még sok völgyön kell áthaladnunk és sok hegyes csúcsot megmásznunk, amíg elérjük a győzelmet.

Churchill megjegyezte, hogy világosan látja az angol hadsereg és az entente előtt álló utat és nincs kétsége abban, hogy az a sikerhez vezet. De a gyors békéről álmodni sem lehet és az volna az örültség, ha a tervket nem egy jövőző hosszú háborúra állapítanák meg. Churchill azt is hangoztatta, hogy Oroszországot egészen föl kell szorítani, még ha az száz millió fontba kerül is, mert ha az oroszok rettenetes erejüket egész mértékben kifejthetik, megrövidíthetik ezzel a háborút.

A Temps a két angol államférfiu beszédéről vezércikket ír és igen bus kommentárokat fűz hozzájuk:

— Keserű és fájdalmas az a kilátás, ami ebből a két beszédből felénk tárul. De igaz van Churchillnek, hogy ki kell mondani az igazságokat és nem szabad áztatni a nemzetet. Franciaország többet szenvedett eddig, mint bármelyik más háborús nemzet és már-már azt reméltük, hogy néhány hónap alatt véget ér ez a rettenetes szenvedés. De azért jó, hogy fölébressz enek minket. Ha fájdalmas is az igazság, többet ér, mint a hiu önámítás, mely után a csalódás elviselhetetlen volna.

Harctéren levő katonáknak

a legkedvesebb és legalkalmasabb ajándék egy hazulról érkező hírlap. Az „ARADI KOZLONY”-t a táborba minden aradi katona olvassa,

Ne tartsunk repülőtámadástól.

(Bernát repülő százados szakvéleménye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad és környékének lakossága a délkeleti magyar határon dúló harcok ellenére impozáns nyugalommal szemléli az izzó eseményeket, mert tudja, hogy hős fiaink bátor szívvel és acélkarral védelmezik meg bennünket a legbecstelenebb ellenséggel szemben. Mint mindenütt, úgy nálunk is vannak azonban olyan gyöngébb idegzetű egyének, akiket erős fantáziával áldott meg a teremtetés és a mozgalmassabb események idején képzeld tehetőségük fokozottabb módon kezd működni. Ezek már attól félnek, hogy a románok hegyen-völgyön-vízen átrepülve, egyszerűen fölöttünk lesznek és bombákkal tisztelnek meg bennünket.

A forró agyaktól származó eme hírre frappáns cáfolattal szokált az Aradi Közlöny munkatársának Bernát Mátyás, az aradi származású repülő százados, aki már 4 vitézségi érmet kapott és akit közvetlenül a háború kitörésekor soronkívül léptettek elő századossá. A kiváló repülő tiszt a háború alatt megkapta a bronz és ezüst signum laudis, a katonai érdemkeresztet és egy török rendjelt is. A mozgósítás után a szerb harctér felé vezényelték, majd az orosz és legutóbb az olasz csatateret felett tett kiváló szolgálatakat hadvezetőségünknek. Triest fölött egy alkalommal 4 olasz fliegerrel ütközött meg és sikerült neki mind a négyet elzúzni.

Arra a kérdésre, hogy milyen repülő haderővel rendelkezik Románia, a következőket mondta Bernát százados:

— Romániának nincs repülőgépgyára. Egyetlen külön rendszerű román repülőgépet ismertünk, a Vlazku rendszerűt, az azonban még teljes kifejlesztése előtt feltalálójával, Vlazkival együtt tudvalevőleg az erdélyi havasok között elpusztult. Új román találmány

nincs és a románok leginkább Oroszországtól kaptak gépeket igen korlátozott számmal, mert hiszen Oroszország egyetlen repülőgépgyára nem képes fedezni az orosz szükségletet és kénytelenek Franciaországból, továbbá Angliából importálni. E két ország azonban még nem rendelkezik olyan fejlett repülőgépiparral, hogy összes szövetségeseit bőven elláthatná kitűnő gépekkel. Románia tehát valami nagyon nem bővelkedhet repülő eszközökben.

— Ami már most azt a kérdést illeti, hogy a román repülőek ellátogathatnak-e hozzánk, azt felelhetem, hogy a mai szituáció szerint nem. Vlazku példája is megmutatta, hogy a több mint 2000 méter magasságu erdélyi havasokon való átrepülés nagyon kockázatos még terneletlen gépnek is, bombákkal megrakott gépnek pedig azt mondhatnám, biztos pusztulást jelent. Ilyen nyaktörő kísérlet nem várható a román repülőektől; hiszen ugyanis biztosan tudjuk, hogy abban a valószínűtlen esetben, ha át is jutnának az erős légáramlattal sújtosított csúcson, az alföld szélén már tárt karokkal fogadjuk őket és egyik sem térne vissza közülük, még mielőtt a békés polgárok életét veszélyeztetnének.

Bernát százados kijelentette még, hogy

Románia sokkal komolyabban tarthat az ellenséges repülőek támadásaitól, mert Bulgária felől könnyű a támadás, tekintve, hogy ott csak a Dunát kell átrepülni és sik terület visz a bűn és becstelenség tanyájához: Bukaresthez.

Ítélet Kurländer Jenő bűnperében.

(Két és fél évi tegyház.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

A nagyváradi törvényszék gyorsított eljárás szerint tárgyaló második tanácsa több hétig tartó sárt tárgyalás után hirdette ki ítéletét a múlt év október hó 7-ike óta előzetes letartóztatásban levő Kurländer Jenő nagykereskedő hadseregszállítási és vesztegetési bűnperében. Közel két óra hosszúságú tárgyalás után este félhat órakor vonult be a bíróság és Ember Géza elnök a halgatóság szokásos figyelmeztetése után hozzákezdett az ítélet felolvasásához.

A királyi törvényszék Kurländer Jenő vádlottat az 1915. XIX. t. c. 10. szakasza és ugyanazon törvények 1. szakasza alapján a hadviselés érdekei ellen elkövetett szállítási és vesztegetési és megvesztegetési bűntettében találta bűnösnek és ezért 2 évi és 6 hónapi fegyházra, 5000 korona pénzbüntetésre, valamint öt évi hivatalvesztésre ítélte. Fiz hónapot a vizsgálati tozsággal kitöltöttnek vett a bíróság.

Kurländer Jenő a megokolás szerint az 1914 év második felében a mozgósítás alkalmával hadszállításra kötelezte magát. A visszavonulást oly módon követte el, hogy a pörköt kávát átadás előtt vízzel lelocsolta és az így

fel, a tiszta darált kávéba 50 százalékos pótkávé kevert, a sáfrányba kalendulát vegyített, úgy, hogy az eszközt vizsgálat mindössze 18 százalékos sáfrányt és 82 százalékos kalendulát állapított meg, a tiszta rózsapaprikát pedig silányabb minőségű merkanti-paprikával vegyítette.

A tárgyalás folyamán megállapítást nyert, hogy Kurländer Jenő Menkesch Lipót élelmezési tisztnek 1500—1600 korona jutalmat adott azon cselekedetért, hogy öt hivatali kötelessége megszegésére bírja. Dénes Lajos szakaszvezetőt, az árak átvételével megbízott altisztet ugyanilyen cselekedetért 400—420 korona összeggel jutalmazta és ezenkívül kisebb mennyiségben árut szolgáltatott ki részére. Vádlott a Menkesch Lipótnak adott összeget beismerte, azt azonban tagadta, hogy Dénes Lajossal bármiféle összeköttetésben állott volna. Ezt a védekezését azonban megcáfolta Dénes Lajosnak a hadbíróság előtt tett vallomása.

A büntetés kiszabásánál a törvényszék tekintetbe vette vádlott büntetlen előéletét és azt, hogy tette elkövetésekor a kivételes törvények még érvényben nem voltak, súlyosbító körülménynek vette azonban, hogy két szerződést szegett meg.

Thury Endre dr. kir. ügyész eltérő minősítés miatt a büntetés súlyosbításáért. Medvigy Gábor dr. védő a bűnösség megállapítása miatt semmisségi panaszt jelentett be. A királyi ügyész az ítélet súlyosságára tekintettel, a bírósági fogság fenntartását indítvá-

lyozta. A védő hivatkozva arra, hogy a vádlott szökésétől nem kell tartani és hogy sokkal súlyosabban elítélt emberek szabadlábon vannak, kérte a vádlott szabadlábra helyezését. A bíróság rövid tanácskozás után a védő álláspontjára helyezkedett és a vádlott szabadlábra helyezését elrendelte, minthogy azonban az ügyész a határozat ellen felleiyamodással élt a Kuria döntéséig Kurländer Jenő vizsgálati fogságban marad.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Aradi zenetanár Battonyán. Békési Pál zenekonzervatóriumot végzett hegedű tanár, a Szalay-Békési-téle zeneintézet igazgató társ tulajdonosa szeptember hó elején a battonyai áll. s. községi polgári fiúiskolában megkezdte működését. Békési hegedű tanítással lett megbízva. Heti két órában oktat csoportonként. Jelentkezéseket elfogad és bővebb felvilágosítást készséggel ad a polgári iskola igazgatója.

* Beírások. B. Szalay Aranka kitűnő vezetésű zeneintézetben a beírások, zongora, hegedű, ének, cimbalom és az összes faszakokra, naponta 9—6-ig eszközölhetők, Szabadság-tér 7 alatt. A tanítás szeptember 5-én vesszi kezdetét. Növendékfelvétel egész éven át.

* Tankréd gróf. (Svénska gyári udonosság az Urániában.) A színház, amint azt előzőleg jeleztük, megszerezte a Svénka gyár kizárólagos jätékjogát és ma az első idej névnevezett Nordisk képpel jön ki. Egy igen szövevényes komplikált szerkezetű detektivdráma ez, melyben Nicolai Johansson ragyogtatja nem mindennapi tudását. — Számozott helyek az Urániában. Arra való tekintettel, hogy a színház szeptember 1-én kezdődő évadjában csupa olyan attrakciót mutat be, melyekért a szokásos kölcsöndíjt messze túlhaladó összegeket fizet: a mondott napon mindennemű kedvezményt beszüntetni kénytelen. Ennek ellenében szeptember 1-étől kezdve a 9 órai előadásban a közönség kényelmét számozott helyek fogják szolgálni, amelyekre vonatkozó jegyeket a pénztár naponta 5 órától kezdve árusít. A csoportjegyek továbbra is kaphatók a pénztárnál.

* Az apostol — film. (Irodalmi premier az Apollóban.) Nagy érdeklődés mellett mutatja be ma este az Apolló-színház a magyar szabadságharc lánglelkű dalnokának, Petőfi Sándornak megrázó erejű, szociális tárgyú és káprázatos fantáziájú drámai költeményét. „Az apostol”-t, amely a magyar kinematográfia diadala. Ugyan ki nem lelkesült volna Petőfi e remekbe írt alkotásának keserűen bus sorain, kinek szívét nem szoritotta egykoron a felhőkbe törő, szerencsétlen férfinnak tragikus sorsa. Páratlanul álló irodalmi esemény ez, melynek értékét és becsét fokozza az a körülmény, hogy pompásan, tisztán, stílusosan került ki a nagy költőnek ez a munkája a filmen. Még csütörtökön megy ez a grandiózus nagy kép.

* Az aradi zenekonzervatóriumban (Szabadság-tér 21.) a beírások megkezdődtek. Az ének-tanszakot Eiselt Emma, a prágai zeneakadémia végzett művésznője vezeti. 4397

* Az Aradi Tükör e heti száma péntek délután jelenik meg. Ez a szám a szokottnál is nagyobb terjedelmű és bővelkedik az érdekes eseményekben.

Bratianu hívta az oroszokat Marmornicába.

— A becsapott román király. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Romániának egy alapos ismerője, aki a legutóbbi napokig Romániában volt és alkalma nyílt mindent jól megfigyelnie, a háboru kitörésekor való helyzetről a következőket mondja el:

Már régóta nem volt kétség az iránt, hogy Bratianu határozott megállapodásra jutott az ententeval. Írásbeli szerződésről, vagy pedig szóbeli megállapodásról volt-e szó, azt csak kevesen tudták, de a megegyezés már régebb idő óta meg volt. Ez világosan kitűnt elsősorban abból, hogy az orosz határon nem tettek semmiféle biztosító intézkedést, hogy ott nem gyűjtöttek össze csapatot és nem készítették erődítést vagy lövőárkot, ellenben a magyar és az osztrák határt megspékelték erődökkel és jól kiépített lövőárkokkal és ugyanott nagy csapatösszevonásokat is összevontak. A csapatösszevonásnak az volt a következménye, hogy a legöregebb évtolyamokig minden fegyverfogható embert behívtak, hogy tehát a mozgásítás tökéletes volt. Az oroszok nincsenek messze Bukaresttől, semmiesetre sincsenek sokkal messzebb, mint az osztrákok és a magyarok, meg a bolgárok. Az osztrákok és a magyarok körülbelül négy napos járással vannak Bukaresttől. Mielőtt azonban a fővárosba érkeznek, át kell haladniuk az egész rafta-területen és repülő gyújtóbombákkal könnyen elpusztíthatják a plojești és kampinai rezervoárokat. Bukarest egyáltalán kevéssé van védve, mert a repülő könnyen megközelíthetik. Ruszcsukból egy repülő husz perc alatt Bukarestbe juthat, míg a bolgárok ötnapi járással vannak Bukaresttől. Ugyanezenre vannak az oroszok is úgy Unghehéből, mint Rensből. Mindkét helyen nagy csapatösszevonásokat tartottak össze. Mert az oroszok természetesen nem Moldován át fognak Romániába masírozni, hanem Besszarábia mellett fognak betörni, ahol a mi csapatainkkal közvetlenül érintkezésben vannak.

A királyt az utóbbi időben Bratianu hamisan informálta. Így azt jelentette neki, hogy háromezer orosz egy napig Marmornicában volt, pedig ott három teljes napig harmincezer orosz tartózkodott, még pedig a román kormány tudtával és beleegyezésével. A reni-i orosz admirális három teljes napig Galacban volt és úgy ott, mint a környékbeli községekben felülvizsgált minden megtett intézkedést. Valóság az, hogy Galacon az oroszok és a románok barátkoztak, csak úgy, mint az osztrák határon, hogy Galacban állandóan összegyűlekeztek a román és az orosz tisztek és hogy az oroszok ugyanott minden italt összevásároltak.

Jellemző mozzanat végre az, hogy a francia futár legutóbb már nem Ausztria és Magyarországán meg Németországon keresztül, hanem Oroszországon és Svédországon át utazott. A románok azt mondják, hogy hatszáz ezer főnyi hadsereget tudnak kijáratni. A hadsereg élelemmel nincs jól ellátva. A kormánynak az az álláspontja: ha a falujában meg tud élni a paraszt mamaligán és dinnyén, akkor ha berukkol is, azt zabálhatja. Ennek következtében húst egyáltalán nem kap a katonaság. A román hadsereg egészségügyi intézkedései nem rosszak, mert Németország a többi között husz vagon orvosságot is szállított. Románia három-négy hónapra eléggé jól föl lehet szerelve. Hogy mi történik majd azután, nem tudja senki, de mindenki azt hiszi, hogy akkor a középponti hatalmak már a földre lesznek sülve. Téli hadjáratra senki sem gondol. Munióit Oroszország szállított két-három hónapra valót, de az országban magában kevés készülő.

Tisza István tanácskozása az ellenzék vezéreivel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapestről jelentik: Tisza István gróf miniszterelnökhöz ma délután négy órakor mentek fel a miniszterelnöki palotába Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf és Zichy Aladár gróf. Az ellenzéki vezéreknek ez a miniszterelnöki látogatása már szombaton délután meg volt állapítva.

Szombaton ugyanis, miután már a kormány nevében Beöthy Pál elnök Andrássy Gyula gróffal tudatta, hogy a képviselőházat szeptember ötödikéig elnapolják, Tisza István gróf felkereste Andrássy Gyulát és közölte vele, hogy az ellenzék vezéreivel a szünet alatt tanácskozni kíván és már akkor szerda délután négy órára tüzték ki azt az időt, amikor az ellenzék vezérei felkeresik a miniszterelnököt.

Budapestről tájékoztatja tudósítónk: Az ellenzéki vezéreknek Tisza István gróf miniszterelnökkel folytatott tanácskozásaival kapcsolatban fővárosi tudósítónk beavatott helyről arról értesül, hogy a bizalmi tanács felelős

tényezők hatáskörét vindikálta magának, majd pedig a külügyminiszter eltávolítását követelte. Tisza István miniszterelnök a nemzet jól felfogott érdekében a békés megegyezésre törekedett az ellenzék vezérfiaival. Legjobb bizonyítéka ennek a mai újabb tanácskozása a volt bizalmi férfiakkal, amelyen hangsúlyozta, hogy kicsinyes pártérdekék és személyes ambíciók kielégítésére a mai idők a legkevésbé sem alkalmasak; ma minden erőt egyesíteni kell a nagy cél érdekében. Tisza István gróf szeméi előtt e cél lebeg és tévedés volna azt hinni, hogy e tanácskozásokon dől el a magyar politika sorsa. A miniszterelnök csupán azért folytat tanácskozásokat, hogy dönthessenek abban a kérdésben, vajjon az ellenzék fogja-e folytatni tovább is káros harcát, vagy nem?

Római palotánk elközbása. Rómából jelentik: A szentszék bejelentette az olasz kormánynak tiltakozását azon intézkedés ellen, hogy a vatikáni osztrák-magyar nagykövetség palotáját, a „Palazo di Venezia” konfiskálták.

Parvenü milliomosok.

(Háboruban meggazdagodottak az illetanárnál.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A francia hadimilliomosok nemcsak arra helyeznek súlyt, hogy gyorsan szerzett gazdagságukat lehetőleg fényűzően fitogtassák, hanem felfedezték magukban, hogy szellemi szükségleteik vannak, amelyeket ki kell elégíteniök, ha elakarják érni azt a hön óhajtott célt, amelyet idáig csak titkon reméltek és amelyhez az utat a pénz egyengeti. Ez a cél az, hogy őket az igazi társaság magába fogadja.

A Temps ezzel a témával foglalkozik egy cikkében, amelynek éles gúnyal a „Hercegnevelés” címet adja. Senkit sem lephet meg — írja — hogy a Sveibau az ugynevezett „illetanárak” egy új működési kört teremtettek és pedig azt, hogy a francia hadimilliomosokat bevezetik a finomabb társasági formák titkaiba és hogy elsajátíttatják velük a műveltségnek azt a fokát, amely a mindennapos érintkezéshez okvetlenül szükséges. Maurice Donnay bájos szindarabjának, a „Princnevelés”-nek szüzséje tehát egy új és hálálatos oldallal gazdagodott. A tizenöt év előtt írott vígjátékban egy magas állású, rózsás arcú és szabad szárnyra került fiatal ur arra készül, hogy az életbe lépjen és hogy ennek titkait megismerje, nem egy mogorva professzort, hanem a szép nemnek egy kedves és vidám képviselőjét bízzák meg ezzel a pedagógiai feladattal, aki azt mindkettőjük megalégedésére pompásan megoldotta. A tanuló renki vil nagy tudósvágyat árukt el és a tanítónól jól kiismerte magát az anyagban és ezért az eredmény fényes lett, a bukás teljesen ki volt zárva.

Az életnek ezekkel a mostani tanítványival pehezebb dolguk lehet a tanítóknak. Ezek is tanulói vágyók az bizonyos, de arra kell törekedniök, hogy minél többet feledjenek el mindabból, amit eddig tudtak és ez olyan körülmény, amely a sikert nagyon kérdésessé teszi. És a tanítók, akik ilyen csodálatra méltó találatkónysággal ezt az ipart megteremtették, vajjon komolyan gondolják-e, hogy a nevelésük sikerrel jár? Az élet megváltozott és a mai nyárspolgár egész más, mint a Moliere nyárspolgára, amint hogy egész más (ma már az udvarnak és a társaságnak az élete, mint amilyen Moliere idején volt.

Külömben nem is olyan biztos, hogy ezek a nyárspolgárok csakugyan nevelődni akarnak. Nem óhajtanak többet mint, hogy egy kissé magukévá tegyék a „Facon de parler”-t, hogy beleszólhassanak a beszédbe, amikor azt a helyzet megkívánja, vagy ami még ennél is fontosabb, kellő időben hallgatni tudjanak. Ez a világnak két fontos tulajdonsága. Az emberekkel való érintkezés kétszáz év óta ijesztő módon egyszerű lett. Udvariasság és előzékenység már a háboru előtt is végtelenül fölösleges dolgok voltak. Semmi jele sincs annak, hogy a háboru után valami nagy tisztelthez jutna az a két erény.

A pénz adja meg a háboru parvenünek az erős támasztékot. A pénz kedvéért sokat meg fognak nekik bocsátani. Az az egy pár floskolás, amelyet elsajátítanak és az a manir, amelyre megtanítják őket, hogy miként viselkedjenek azasztalnál és a társaságban, épen elég lesz, hogy bárhol megjelenhessenek. Többre aligha viszik azzal az igyekvettel, hogy a pénzük mellett még műveltek is akarnak lenni. Ezek az urak nagyon is tudatában vannak annak, hogy sok a pénzük és ezért az illetanár urak aligha találnak bennük jó tanítványokra.

Aradra menekültek támogatása.

Az Aradi Közlöny tudósítása.

Ma is sűrűn futottak be az aradi állomásra az Erdélyből menekülőket szállító vonatok Testvéreink, akiket az alávaló orvtámadás egyelőre hajléktalanná tett, ma is azzal a magas fölénnyel számíték és türik a rájuk szakadt nehéz megpróbáltatásokat, amely a magyar nevet olycsodálta és tisztelté tette az egész világon.

A menekülők vonatairól is hősök szállanak le. Tűrő, szenvedő hősök, akik értünk is tűrnék és szenvednek. Nekünk pedig részvét és együttérzés a kötelességünk, az ő segítségük és támogatásuk a legszentebb feladatunk.

Kintzig János főispán felhívása a menekülők segélyezésére ezeket a gondolatokat váltotta ki az aradi közönségből, amely már ma is sietett, hogy pénzével segítse a menekülők sorsának megkönnyítését. Ma a következő adományok folytak be a főispáni hivatalba.

Kintzig János főispán 100, Kintzig Jánosné 100, Dr. Baross Ferencné főispánné 100, Varjassy Lajos polgármester 40, Papp I. János gör. kel. püspök 200, Központi Takarékpénztár Arad 100, Szőlőes Jenő dr. 100, Első Aradi Sertésziskola Rt. 100, Maisztrovics János 100, Angel István dr. 40, Steiner István 20, Ehrenfeld Ignác 20, Deutsch Andor 50, Halpern Miksa 50, Maar Sándor 10, Hegyi Albert 50, Vámos Antal 50, Robitschek Lajos 20, özv. Kubak Rezsőné 6, Lévai Adolf és neje 20, Baross Dezső 4, Dengl Rezső és neje 50, Dengl Lajos és neje 50, Kerpel Izsó 20, Goldberger Mendel 4, Dávid Lázárné 6, Kornis Testvérek alkalm. 10, Issekutz László dr. 20, Zubor Andor 10, Löffler Jakab 20, Grallert Rezső 60, Hanzu Nestor 100, Parecz Béla dr. ügyvéd 20, Schreyer Viktor 50, Répási Pál 10, Kalmár József 20, Keppich Zsigmond 20, Aradi Ipar- és Népbank 200, Aradi Általános Takarékpénztár 100, Földes dr. és Hech 200, Széchenyi gőzmalom 100, Városi kávéház ügyvédszolg. 170, Hech Béla 50, Kell Lipót dr. 100, Kalmár József 20, Keppich Zsigmond 20, Walter Gyula és neje 20, Lanzer János és neje 10, Gallényi Géza 10 korona, Berecz Gábor 5, Schauer János 5, Gyulai Ferenc 5 korona, Reinheimer János 5, Róna Jakab 5, N. N. 10, N. N. 10, Pálfi Atadár 1, Leitner János 1, Hehs Aladár 4, Kell Lajos 10, Szalay Károly dr. 4, Hehs Bálné 50, Priegl István dr. 10, Sugár Jenő dr. 10, Deutsch Fülöp 10, Turista asztaltársaság 40, Ozirák Alajos 10, Tenner Lajos 20, Kitényi János 10, Wintér Adelfné 10, Mikalik Miklós 10, Krizán György dr. 10, Koromzay Frigyes 20, Bing János 50, Mátyás Jenő 5, Purjesz László 10, Lövinger Miksáné 6, Koros Testvérek 100 korona.

Nemcsak pénzádományokat gyűjtenek az erdélyi menekülteknek, hanem természetbeni adományokat is. Ezeket Vásárhelyi Janka, a vörös kereszt elnöknőjének Ferdinánd-utca 3. szám alatti lakására vigyék, vagy küldjék az adakozók. A természetbeni adományok igazságos elosztását maga a vöröskereszt végzi az elnökség felügyelete mellett.

A városi főispáni hivataltól nyert értesülés szerint az Aradra érkező menekülteket a vármegye községeiben helyezik el a családoknál. A pénzzel rendelkezők akarataik szerint választhatják meg tartózkodási helyüket. Kintzig János főispán felhívta Grebn Nándor főkapitányt, hogy gondoskodjon az északi

idején Aradra érkező jobb módú menekülők elszállásolás. Valószínűleg felfüggesztik a szállodák záróját. Egyben intézkedést tett a főispán arra nézve is, hogy ha éjszaka menekülő vonat érkezik, lóvasuti kocsik álljanak a városba jövők rendelkezésére.

A főispáni hivatalban éjjel-nappal állandó szolgálat van és Lukács István dr. főispáni tikkár meleg szívvel és elismerésre méltó megértéssel intézi a menekülők sorsának javítására irányuló teendőket.

H I R E K. LEGÚJABB.

Ejjel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Kopenhága. Batko Dimitrievet a cár főhadiszállására rendelték. Valószínűleg őt szemelték ki a Bulgária elleni expedíciós hadsereg fővezérének.

Lugano. A római Tribuna bukaresti tudósítója augusztus 27-én éjjel föladott táviratában ezt jelenti lapjának: Nagy orosz csapatok vonulnak tegnap óta román területen keresztül Bulgária ellen. A román nép testvériesen és meleg szeretettel fogadja az orosz katonákat.

Bécs. A monarchiában levő román alattvalók védelmét az Unió nagykövete vállalta magára. Románia mindkét bécsi konzula még az elmúlt héttől benyújtotta állásáról való lemondását.

Rotterdam. Poincaré elnök táviratilag üdvözölte az olasz királyt a német hadüzenet alkalmából. Táviratában az elnök kijelenti, hogy ez a hadüzenet a szövetségesek testvérieségét meghiétebbé tette. A világ most már tisztán láthatja, hogy csak a szövetségeseknek van erejük Európa helyreállítására és megszabadítására.

Athén. A görög király kijelentette a francia követségnek, hogy a görög választásokat nem fogja elhalasztani és a választásokat megtartják. Az ország majd akkor dönteni fog a saját sorsa felett.

Hindenburg a német vezérkar főnöke
(A kancetár politikájának győzeleme.)

Távirati tudósítás.

Berlinből jelentik: A császár a mai napon keltezett legfelsőbb kabinetrendeletével Falkenhayn gyalogsági tábornokot, a vezérkar főnökét, másirányu alkalmaztatása céljából fölmentette ez állásától. A tábori hadsereg vezérkarának főnökévé őfelsége von Beneckendorff és von Hindenburg tábornagyot nevezte ki, Ludendorff altábornagyot pedig gyalogsági tábornokká való előléptetése mellett első főtisztviselőre nevezte ki.

Berlin. A Tagliche Rundschau értesítése szerint Hindenburg tábornagnak a nagyvezérkar főnökévé történt kinevezését Falkenhayn tábornagy maga javasolta.

Berlin. Hindenburg vezértábornagnak a hadrakelt sereg vezérkarának főnökévé történt kinevezését, továbbá a német hadsereg vezérkarának, Ludendorff tábornagnak hadiszállásfőnökévé történt kinevezését a lapok szövegében

nyel szerint az egész nép örömmel és azzal a bizalommal üdvözli, amely elválaszthatatlanul összerórt Hindenburg nevével.

Erdélybe utazott a belügyminiszter.
A hazai románok hűsége.

Alexandru tudósítás.

Budapestről jelentik: Sándor János belügyminiszter ma este Erdélybe utazott.

Budapestről táviratozza tudósítónk: Tisza István gróf miniszterelnök Mezőtálegdről a következő sürgönyt kapta: Mangra Vasul értek hívei törhetetlen hazafiaságukat, hűségüket és ragaszkodásukat fejezik ki szeretett hazánk, felsőges királynak és magas kormányuk iránt. A pestesi esperesi kerület lelkeszei, tanítói és hívei nevében mély atázattal Muntanu Sándor főesperes.

Désről jelentik: Szolnok-Doboka vármegye rendkívüli közgyűlésén Mihályi Tivadar országgyűlési képviselő a nemzetiségi párt nevében felszólalt és kinyilatkoztatta, hogy a két éves világháborúban Magyarország román anyanyelvű polgárai hűségüknek számos tanujelét szolgáltatottak. Rájuk nézve fájdalmas meglepetés volt, hogy Románia ellenségeinkhez szegődött. Szükségesnek tartja kijelenteni, hogy a világháború ez új fázisában hagyományos hűségüket, ragaszkodásukat semmi sem ingathatja meg, sőt ez a fájdalmas eset őket kötelességeiknek fokozottabb teljesítésére fogja sarkalni.

Máramaroszigetről jelentik: Nyegre László kormánybiztos, főispán kijelentette a lapok tudósítói előtt, hogy a megyebeli románok elítélik Románia orvtámadását s lelkesen hangoztatták a kormánybiztos előtt, hogy a magyar haza mindenkor megbizhatik hazafiasan hűsége ragaszkodásukban.

Románia hadüzenete Sonnino műve.

Távirati tudósítás.

Berlin. Sweici körökben úgy értesültek, hogy a román hadsereg Erdélyre fogja vetni magát, míg az oroszok Dobrudzsán keresztül a bolgárokat támadják meg. Bratianu álnokságával elérte azt, hogy a román hadsereg a határmentén kedvező hadállásokhoz jutott és meglepetésszerűleg megtámadhatta a Kárpátok átjáróit.

Lugano. Rómából jelentik: A tegnapi minisztertanácson Sonnino társai melegen üdvözölték. A külügyminiszter az üdvözlésre beszédet mondott, melyben kijelentette, hogy Olaszország ariai programját most mákiegészítette földközi tengeri programmal és e tekintetben az entente hatalmakkal már meg egyezést is létesített Törökország végleges likvidálására.

Lugano. A Stampa a román hadüzenettel kapcsolatosan kifejti, hogy a hadüzenet tisztára Sonnino műve. Mialatt Románia a központiakat álltatta, ezalatt Sonnino Oroszországban kiverkedte Románia követeléseit. Az olasz diplomácia nélkül az entente Romániában hajótörést szenvedett volna.

Lugano. Rómából jelentik: A minisztertanács ma megbeszélte a román hadüzenet következtében beálló új helyzetet,

Románia hadizenetének szövege.

Reggel 4 órakor érkezett jelentés.

Bécs. A román hadizenet okoskodásokkal, szofizmákkal, fordításokkal törekszik átvidetni a szövetségből hadilápotban való átmenetet. Kiemeli, hogy Németország és Ausztria-Magyarország Olaszország közötti szövetséghez Románia azért csatlakozott, mivel konzervatív defenzív jellegével Európa előbbi helyzetét akarta megszilárdítani. Békés törekvéseivel összhangban volt Románia belső megteremtése. Az alsó Dunánál a rend egyensúlyának fenntartása a balkán háborúban a statusquot megzavarta. Románia beavatkozásakor határkiigazítással is megelégedett, volna ámde a bécsi kabinetben már ekkor is csatlakoztak. A háború kitörésekor a hadizenetekhez nem csatlakozott Olaszországgal hasonlóan, mivel a hadizenetről előre nem értesítették. Mikor Olaszország hadat üzent a monarchiának a harmas szövetség megszűnt, eltűntek Romániának okai, amiért ezan rendszerhez csatlakozott. A hatalmi csoportok régi állapotok átalakítására törekedtek. A monarchia vállalkozásai Románia lényeges érdekeit, jogos nemzeti törekvéseit veszélyeztették. Románia ezáltal visszanyerte cselekvési szabadságát. Románia a világháború kitörésekor semleges maradt, mivel a monarchia kijelentette, hogy nem törekszik területhódításra. Ez az ígérete nem teljesült, a mai helyzet Románia biztonságát és jövőjét komolyan fenyegeti. A béke munkája meddővé vált. Mikor 1883-ban a harmas szövetséghez csatlakoztunk nem felelőztünk meg a monarchiában lakó románságról. Amde reméltük, hogy a belső nyugalom érdekében a románok helyze-

tér javítani fognak. Hiszen a monarchia állami szervezete nemzetiségi alapokon nyugszik. A nemzetiségi alap jogosultságát elismerték. A monarchiában nem volt ismeretlen román lakosság elégedetlensége, hogy mekkora visszhangra talált Romániában. A harmas szövetségben csatlakoztunk. Negyven év alatt semmiféle reformot nem hoztak be a románok helyzetének javítására, az elégedetlenség megszüntetésére, ellenkezőleg, alárendelt fajként bántak a románokkal. Elnyomták őket. A monarchia és Románia között ezért állandóan izgalom volt. A jó viszony állandóan fenyegetve volt. Románia csak sok áldozattal és nehézséggel tudta lecsillapítani mindenkori a kedélyeket. Reméltük, hogy a háború kitörésekor a monarchia jóvá teszi az igazságtalanságokat, amely a normális viszonyunkat veszedelmbe hozta. A háborús két évben meggyőződünk róla, hogy a monarchia nem tudja megvédeni a külső támadásoktól. A háború, melyben majdnem egész Európa részt vesz, felvetette nemzeti fejlődésünk kérdéseit, sőt magát az államok fennállását is problematikusává tette. Attól a kívánságtól áthatva, hogy a konfliktus befejezését sietessük és attól a szükséglettől indítva, hogy faji érdekeinket megóvhassuk, Románia azokhoz kénytelen csatlakozni, akik abban a helyzetben vannak, hogy nemzeti egységét megvalósítsák, és biztosítsák. Ez okból ettől a pillanattól kezdve háborús állapotban lévőnek tekintjük magunkat Ausztria-Magyarországgal. Bukarest augusztus 27, este 9 óra. Porumbaru s. k.

meinek következményei még betárhatalatlanok. A harcoknál egy nagy fordulat és Bulgária összeomlása várható.

Rotterdam. Poincaré elnök táviratilag üdvözölte Ferdinánd királyt a hadizenet alkalmából. Az elnök Franciaország tiszteletét küldi, mert az enyomott testvérséget Románia sikeresen és a nemzeti kívánságok megvalósulásához vezető útra lért.

— Arad és a vármegye kormánybiztoság alatt. A belügyminiszter ma arról értesítette Kintzig Jánost, Arad város főispánját, hogy Betegh Miklóst, Torda vármegye főispánját kinevezte Arad város és vármegye kormánybiztosává. A kormánybiztos székhelye Kolozsvár és rendeltetése az, hogy közvetítő legyen a katonai főparancsnokság és a polgári hatóságok között és ez által a kiadandó rendkívüli intézkedések gyors végrehajtását biztosítsák. Betegh kormánybiztos család kötelek fűzi Aradhoz. Veje Vásárhelyi Lászlónak és sógora Vásárhelyi Józsinak, a vármegyei gazdasági egyesület elnökének.

— Spanyolország nem tiltakozik. Gentből jelentik: A Temps jelentése: San Sebastianból jelentik: Spanyolország a francia kormány ama követelését, hogy utakozzék az ellen, hogy a németek elszállították a francia polgárságot Lilléből, nem teljesítette.

— Magyar románok névváltoztatása. Illetékes helyen nyert felvilágosítás után közöljük a következőket: A román hadizenet és a hadizenetre következő rut orvítamadás mély undort keltett a hazai románság jobbainak a körében. Ennek egyesek a mai nappal már tettekben nyilvánuló bizonyítékát is szolgáltatják. A hazai román polgári társadalom sok tagja, valamint a hadseregben szolgáló román tisztiek egynekelyike a mai napon elhatározta, hogy külsőleg is dokumentálni fogja azt a nagy igazságot, melyet csak nemrég, legutóbb papjuk, úgy tejezett ki, hogy minden románnak creznie kell epillanában az összmagyarsággal való együttérzést. Ez a külsőségekben megnyilatkozó szolidaritás a nevek megváltoztatásában áll. A hazai románságot emlitett tagjai a mai napon kérvényt adtak be a belügyminiszterhez, hogy nevüket magyaros névre változtathassák. Minelty e kérvényeket a rendkívüli idők miatt gyorsan és kedvezően emntezik, örvendőve fogunk hírt adni minden egyes ilyen nevváltoztatásról.

— A Marosba fült katona. — Az aradmegyei Othalom község határában a Marosban furdott néhány nappal ezelőtt társával együtt Berghut József bécsi származású gyalogos katona. Atakarja uszni a Marost, azonban a hided viatól geresét kapott és nyomban elmerült. Hotttestét csak másnap találták meg. Temetésével, amely tegnap ment végbe, mindaddig vártak a hátránna gondolkodású tórumok magig felesége Bécsből megérkezett.

— Hadi jótékonyág. Az Aradvármegyei Fekke katonák, hadiözvegyek és árvák alapja javára érkezett újabb adományok: Ozv. Simai Istvánné, Arad 50 korona, Borsos András, Magyarpéska 50 korona, Borsos Mátyás Magyarpéska 80 korona, Deutsch Márkus Borossebés 200 korona.

— Tanító, aki hősi halott volt a választás napján. Pécsről jelentik: Virágos község iskolázeke a minap választott tanítót a Villányba kántoritanítóul megválasztott Lieber Emil volt tanítójuk megüressedett helyére. A választás Nagl Viktor okleveles tanító, 19. honvédegyalozredébali zászlóara esett. Az iskolázeke még együtt volt teljes számban, midőn a táviratkihordó bekopogott a helyiségbe, s kézbesítette a táviratot, mely hírül adta, hogy Nagl Viktor az északi fronton hősi halált halt.

— A Simay gőzfürdő vezetősége, tisztelettel tudatja, hogy egyelőre a kedd és péntek délutáni gőzt beszünteti. A fürdőt naponta reggel 7 órakor nyitja meg. Tisztelettel: Simay gőzfürdő. 4631.

— A szülők az iskolai beiratás alkalmával ne mulasszák el felkeresni Ficsber Nagyárházát: Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt, ahol az internátusok által előirt összes szükségleti cikkek a legnagyobb választékban és a legolcsóbb áron szerzhetőek be az iskolás gyermekek részére. Különösen nagy választékban vannak raktáron: iskolatáskák, fehérneműk, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezertéle más cikkekben. 4578

— Táborig dobozok Kerpainél. 3547

Schütz Henrik dr. utazása Nyiregyházától Budapestig.

Az Aradi Közlöny tudósítása.

Rendkívül izgalmas kalandja volt Schütz Henrik dr. aradi ügyvédnek, az ügyvédi kamara titkáranak, akinek nyugodt, temperamentsumos és higgadt gondolkodása minden esyre inkább predesztinálja őt, mint kalandokra. Azonban, ha az ember a mai világban, a háborús zaj által felvert forgatagba kerül, akkor szinte elmaradhatatlan, hogy valami kelemellenség vagy bosszúság ne érje. Csakugyan annak van igazsága, aki szent fogadalmat tett, hogy míg a békét meg nem kötik, addig vonatra nem ül, a városból ki nem mozdul, mert a népvándorlás idején sem leshetkedott az emberre annyi izgalmas meglepetés, mint ma, a második népvándorlás korában.

Az aradi ügyvédi kamarának kiváló titkára hivatalos utra kelt és kötelesség tette szükségessé, hogy ezekben az utazásra egyáltalán nem alkalmas időkben vonatra üjön. Budapestent át Nyiregyházára vitte a doigt. Minden törekvése az volt, hogy minél gyorsabban elvégezze a teendőit és jöhessen haza Aradra, hol mégis csak legszebb és legnyugodtabb az élet. Felsőmagyarországon is zeutolnak a vasúti kocsik, rendkívül mozgalmas és forgalmas és háborús-jellegű a lét, úgy, hogy üledkedés, tolakodás és taszigálás nélkül az ember még ülőhelyet sem tud magának biztosítani. Ezek mind nem olyan körülmények, amelyek a szoliditékü kamarai titkár számára élvezeteseé tennék az ilyen kalandúrást és bizony épen csak hogy került-fordult Nyiregyházán, már ismét a Budapest felé robogó gyorsvonatra préseltette magát, ahol tizedmagával szorogott a kupéban.

Aug hagyta el a vonat a Nyírség fővárosát, hangos zokogás vegyült az elég zajos vasúti társalgásba. Egy öreg ember panaszoita el sirva, hogy a felszállásánál, a rettenetes tolonrásban valami ügyes zsebtolvaj kivágta a ka-

FOG- tömések, aranyból, platína, arany és esüst, amalgamból és a fog színevel azonos porcellánból.

FOG- koronák, hídak, egyes fogak szájpada, némi aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogak átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legtekélyesebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújtok, hogy még a legkevésbé esetenben is a legteljesebb mértékben megfelelhessenek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 10-11. szám.

bátja be is zsebéből a tárcáját és 5500 korona tartalommal együtt ellopta. Az utasok vigasztalni igyekeztek a szerencsétlen kárvalóit és természetesen, hogy a jólelkű Schütz dr. volt az első, aki meleg szívvvel és részvevő lélekkel fordult az öreg felé és meggyőzte őt arról, hogy ma már a rendőrségek oly ügyesek, hogy a zsebtolvajok nem igen kerülnek el a sorsukat. A legközelebbi állomáson a meglopott ur le is szállott, hogy az ottani hatóságoknak jelentést tegyen, és megkezdi az elloptott pénze megkeresésének keserves kálváriáját.

A vasúton az utasok még egy ideig szánalommal tárgyalták szegény ember szomorú históriáját, régi emlékekből idéztek fel híres nevű vasúti lopásokat, de mint minden, ez a szenzáció is hamar elmúlt, napirendre tértek felatta, mert sokkal nagyobb kérdés a közeli éjszaka és az alvás szoritotta ki ezt az érdekes témát az első helyről. Természetesen mindenki a lehető legkevésbé gondot arra fordította, hogy az ingóságait helyezze biztonságba, mert az éjszakai utas embernek igazán utolsó gondolata az, hogy mi lesz a pénztárcájával és leginkább azzal törődik, hogy miként nyújtózkodhaték el a puha pamtagon. Az egy kupéban összehúzódtak meglehetősen avval, hogy ülőhelyzetben nem annyira alvással, mint szunditva tölték el az éjszakát és teljes biztonságban érezték magukat, mert hát a hosszú uton úgy amennyire megismerkednek és biznak egymásban. Schütz dr. is ezzel a biztonságérzettel adta meg magát sorsának és rendezkedett be az egy ülőhelyben elöltendő éjszakára, amely esőnösen, zavartalanul el is telt.

Rögzeltre ért a vonala Budapestre és az elmondottakból bizonyára nem nehéz kitalálni, hogy amikor a kiszáradásra készült és körülnézett az ingóságai után, természetesen, hogy azt vette észre, hogy pénztárcáját az éjszaka folyamán valami ügyes zsebtolvaj ellopta. Néhány száz korona volt a tárcában. Elég nagy csapás azért, hogy az ember ne a folyósón állva, hanem a kupéban ülve utazzék

Nyíregyházáról Budapestre. A másik kárvalótól eltérően, nem sirt, nem sokogott, hanem teljes megadással várta be az aradi vonat indulását, hogy itthon halkan és mosolyogva beszélje el nyíregyházai útjának két kiemelkedő eseményét.

Uj könyvek.

* Színház és Divat címmel a fővárosban új művészeti betilap indult meg, amelynek szerkesztője Faragó Jenő az ősmert színpadi író a Magyar Hírlap szerkesztője és kritikus. Az új lap gyönyörű köntösben jelent meg. Pompás képek egész sora díszíti az egész kötetet kivevő lapot, és sok olvasni való érdekes színházi és divatcikk, kulisszamentű intimitás és hír tölti meg hasábjait. A második szám még az elsőnél is tartalmasabb. Az heti hatalmas füzet ára 80 fillár. A „Színház és Divat” előfizetési ára egész évre 16 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., Rökk Sallárd-u. 20.

A szerkesztésért felel:
Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTER.

(Az ezen rovat alatt közzétettéért nem vállalunk felelősséget)

„Fölvétel a BOHN-féle „Szegedi Deák-Otthonba”

mint internátusba.

SZEGED, Tisza Lajos-körút 42. szám.

As internátusba felvételnek legmagasabb, középiskolai tanulók

vallás és nemzetiségi különbség nélkül

tovább azok, kik a felvétel keretében, pénzügyi vagy egyéb teherrel óhajják látogatni. Előzetes díj egész évre 200 korona. Az internátusnak kitűnően berendezett konyhájában palotáján van, ahol a fővándékok mezei felügyelet alatt állnak. Minden további felvilágosítást készséggel nyújt a tulajdonos **Bohn Károly, igazgató.**

APOLLO SZÍNHÁZ.

1916. aug. hó 31-én, csütörtökön:

Az idény legnagyobb alkotása: **Petőfi Sándor** költeménye a filmen:

AZ APOSTOL

Dráma költemény 4 felvonásban

Nyomtatványok

olnós kivitelben készülnek az Aradi nyomda részvénytársaság nyomdájában.

Kefegyár Aradon!

Ugy a helybeli mint a vidéki n. é. közönség szives tudomására adom, hogy **Aradon, a Deák Ferenc-utca 32. szám alatt** levő házban teljesen modernül berendezett

kefegyárat

létesítettem. Főfelkérésem mindenkor az leendő, hogy nagybecsű megbízóim megerőződését kiérdemeljem.

Szives párfogást kér

Maar Sándor,

kefegyára Arad, Deák Ferenc-utca 32. sz. Telefon 1120.

Földbérlet.

Körülbelül 850 kat. hold elsőrendű szántóföld (Marostérlet) Ujarad és illetőleg Arad közvetlen közelében, Ujarad állomás, kövezett út és a Maros folyó mellett, egészen vagy tetőzés szerinti parcellákban

azonnal bérbe adandó.

Aradváros közelsége folytán ezen terület södségfélék termesztésére is kiválóan alkalmas.

Kérdésközlések, illetve ajánlatok címezendők: az ujaradi uradalomhoz posta Ujarad, telefon: Arad 68. Ujarad 9. 4625

HARCTÉREN LEVŐ SZERETETTEINKNEK küldjünk

MODIANO-CLUBSPECIALITÉ HÜVELYLYEL

készített CIGARETTAKAT, hogy lássák, hogy nekik mindenből a LEGDRAGABBAT, tehát a LEGJOBBAT is választjuk!

A védjegy.

ECETSAV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési-célokra prima svéd áru 580 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 580 grammos, mely megfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 4597

Tüzifa

waggontételekben kapható:

Körösvölgyi Pálinkarakar, Lloyd-palota.

Telefon 651. 4216

Rum—likör

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs,

Svédgyufa

Pótkávékban

Állandó raktár

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. Interurbán telefon 592. szám

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfőjdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

szerezünk.

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszinficálja, utólag igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Keresek megvételre

használt, jó állapotban levő 2-3 bőr vagy moket

fo t e l t,

hozzállító dohányzó-asztallal. Cim a kiadóhivatalban. 4588

Megérkeztek a legújabbban felvett

Columbia lemezek.

Gyóni Géza: Csak egy éjszakaré küldjétek el őket!... Ha majd egyszer mindenki visszajön... A testamentum. Ide banda. Daru madár ha elszálsz dél felé... Rózsai néni... Ott, ott... A dalokat Király Ernő énekl. Kapható kizárólag

Hammer Vilmos

műszerész 1831

Arad, Szabadság-tér 5—6.

Értesítjük

a n. é. cipővásárló közönséget, hogy az összes őszi és téli cipők már beérkeztek, **egyszersmint tudatjuk**, hogy az előző idényről visszamaradt összes különféle tiszta bőryanagból készült

gyermek-, leány- és női cipőket csoportosan leszállított árakban fogjuk árusítani.

Ezen cipők kiszolgálása a n. é. közönség előnyére csakis a dél-előtt folyamán reggel 8 órától déli 12 óráig történik.

CIPŐTŐZSDE

Andrassy-ut 22.

Telefon 10-44.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.
Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.
Vastagabb betűkkel kívánt szavak kihúzással felszámoltak.
A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.
A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

«Vigkedélyűnek»
levele van a kiadóhivatalban. 4635

«Igazgyöngy»
jeligére levél ment a kiadóba. 4636

ELLÁTÁS.

Árva leány
teljes ellátást keres, fizetési feltételek mellett. Cim a kiadóhivatalban. 4627

I vagy 2 középfokú tanuló
uri családnál ellátást és tanítást felügyeletet (korrepetíció) nyar. Engel, Lázár Vilmos-u. 2. 3836

Olcsó hűtő konyha
reggeli, ebéd és vacsora kapható Peczkay Lajosné újonnan megnyitott konyhájában. Deák Ferenc-utca 33-34. szám alatt. 4630

Jó családból
való polgári leánykát vagy fiút teljes ellátásra elvállalok. Rtkézni lehet: Deák Ferenc-u. 30. Bádógos-útsz. 4474

Több iskolás leány
teljes ellátásra felvétetik, olcsó árak mellett. Szakál Sándor, Aranykés-utca 24. szám. 4553

Két kisebb fiút
teljes ellátásra elfogadok. Szent István-utca 8/c., ajtó 6. 4575

2-3 középfokú tanuló
teljes ellátással felvétetik intelligens családnál. Popovics Teofil, Urbán Ivan-utca 12. 4598

OKTATÁS.

Gewissenhafter ernster
franz. und deutscher Unterricht, Vorbereitung f. alle Prüfungen. Konvers, Grammatik, Litterature. Anfragen unter „Diplôme de Paris“ in der Administration. 4477

Keresk. szaktekintés.
(Felindtett számára.) Könyvtel. Gyorsírás. Gép- és helyesírás. Keresk. számtan. Gyakorlati alapon, alapos oktatás. Díjtalan állásközvetítés. Belátkozások szopt. 4-ig. Engel, Lázár Vilmos-u. 2. 3886

Uri leányok
oktatását a szabás- és varrásban, szeptember 1-én ismét megkezdem. Jelentkezhetni d. e. 10-12-ig. Tabakovits Juszuna Kálmán János-utca 6 m. 4694

ALKALMAZÁST KERES.

18 éves hadmentes kereskedő
segéd, aki fűszer- és vasszakmában jár, állást keres szeptember 1-1 belepésre. Szíves ajánlatokat kér Szarka József, Tálacs, Ácsfalva. 4620

Junges intelligentes
deutsches Fräulein sucht Stelle als Erziehungs- u. Adresse in der Administration. 4627

Bejárónő,
ki padlót kefével is tud, állást keres. 4626

Ír. árva leány
teljes ellátás a szegény fizetés mellett állást keres Győrben, esetleg jobb családtól vidéken is. Cim a kiadóhivatalban. 4617

Deutsches Fräulein
sucht Stelle zu Kindern. Adresse in der Administration. 4632

Ösv. arva leány,
ki jól főz, uri házaspárnál vagy urnál alkalmazást keres. Fizetés mellettes, inkább otthonra reflektál. Szíves megkeresést „V. M.“ jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 4530

Könyvelőnő,
levelezésben és gépirásban teljes jártassággal, önálló, megbízható munkavető, több évi gyakorlattal, azonnaira állást keres. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4001

ALKALMAZÁST NYER.

Hadmentes
fűszer- és festékszakmában jártas segéd, azonnal felvétetik. Cim a kiadóhivatalban. 4465

Szakosnő,
30-35 év körül, ki éves, jó bizonyítványokkal rendelkezik, uri háznál szeptember 1-re alkalmazást nyer. Cim a kiadóhivatalban. 2397

A tótvaradi
körjegyzőségénél három irnoki állás van üresedésben. Kettőnek javadalma 1800-1800, egynek évi 1200 korona fizetés. Jár-tas férfi vagy nő, ajánlatát Körjegyzőnek Tótvarad. 4583

GYOGYASZAT.

Dr. Schajkovszky
lábizadás elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban.

KIADÓ LAKÁS.

Lipót-utca 8/a.
számu házaiban 1, esetleg 2 butorostól bíval szoba bármikor kiadó. 4672

Nagy Sándor-u. 7. sz.
alatt kiadó egy modern 8 szobás 1. emeleti lakás november 1-én. Bővebbet a házfelügyelőnél. 4325

Azonnal kiadó
kétszobás garzon lakás, ugyanott 1 kettő, 2 kócsizma, 1 műhely vagy raktárhelyiség padlás és udvarral. Lovarda-u. 1., Attila-tér sarok. 4166

INGATLAN.

Uri ház
adómentes nagy gyümölcsös kerttel, eladó. Purgly Lajosné utca 102-104. Értekezhetni Lakács Géza úrnőnél, Deák Ferenc-utca 8. sz., 1. em. 4584

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Kövésd használt
földművelési hintót, vagy kivágott uri koscsit szerzőzettel, megvételre keresek Cim a kiadóhivatalban. 4619

Keresek
négy darab használt, de jókarban lévő pálinkás transport hordót, helyben, Ar-megjelölésével. Pappitzky Antal, Arad. 4629

National register kassza,
maidenen új, eladó. Megtekinthető Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-tér. 4638

Fűszerek
— nem hadi — kapható Fürber Lajos fűszerkereskedésében. 4438

Gardákak
buzapácoláshoz 160 kg. la. részgát, ezenkívül 50 kg. alsórendű házihasználati eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4623

Tábori dobozok,
levelező-lapok, levelek és papírok nagy-nagyban és kisokban jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájaiban Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 611

Kittinő minőségű rózsaburgonyát
wagronszáma és kisebb mennyiségben jutányos áron szállítok. Grosz Jenő, Szabadság-ter 12. 4560

Egy alig használt egyezáramu
2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Tűzifa-eladás.
Az Acsev. alvával erdőüzlete megkezdő tűzifatermékeinek eladását. Selejtmentes bükkhasább és dorongfa, waggont-telekben megrendelhető az Aradi és Csánadi Egyesült Vasutak erdőüzletvezetésénél, Arad, József főherceg-ut 22., földszint. 4366

Egy jókarban lévő
szót ebédlőszekrény, s egy világos hálószobabutor, megvételre keresek. Cim a kiadóhivatalban. 4591

Tel
45-50 liter napiszukséglet fedezésére keresetlik. Aradi tanítókonviktus, Gróf Ap-ponyi-ut 13/a. 4608

Új butorkábitól
Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön. és részletfizetésre szállítok Garai Károly bol. cég autorizálásában Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Vessék
a legmagasabb áron uraktól levett férfi ruhát, mindentféle egyenruhát valamint használt butort Vidékre és megyék. Bleier Ignát, Szt. Pál-u. 12. 229

ÜZLETEK.

Andrássy-tér 9.
számu házaiban egy kisebb üzlethelyiség azonnaira kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

KÜLÖNFÉLÉ

Egy fehér
leányszobabutor eladó. Ugyanott házmes-ter felvétetik. Perényi-u. 1. 4612

Szűrmék,
ruhaneműk, szőnyegek megvásárlására aján-lunk moikvevényeket 40 és 60 filléres csomagokban. Legfinomabb resubilmalt Natfalin kilonként 1 kor. 30 fillér. Rovar-por szóró dobozban 20, bádógdozban 30 és 60, avegekben 30 és 60 fillér. Patachull levelet kilonként 3 50 K. Földes gyogyszertár, Deák Ferenc-utca. Hehs gyogyszertár, Bathányi-utca. 12

Hehs Vasas chininora-
Sverem szer vérszegénység, sápkór, má-dülea, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbanfalmak, lész, általános gyengeség ellen. Paratlan vérképző és vérjavító. biztos óvász ma-lárius fertőzések és minden infektiból eredő meg-bebetegedés ellen egy leinót-teknek, mint gyermekeknek. Ára 2-60 kor, Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Tyukszem
és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerár tyukszem-tapazsa. A legmegro-zottebb tyukszem a tapaszt párnapi használata után leválik, a gyótró fájdalom azonnal megszűnik. Ára 50 fillér, Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár Arad. 12

Apróhirdetések
az „Arad“ Közlöny“ részére felvétetnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Köz. öny.“

125 koronáért

egy finom öltönyt vagy fel-öltőt mérték után készít
Hauptfogel Ferenc
férfi szabó mester
Kazinczy-utca 5. szám. 3227

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszinten régiségeket vesz és elad

Losonczi Lajos

óras és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 944.

Matteine-féle patkány- és egérintás

új eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintő-fusz-bacilust. A XX. század legmegbiz-hatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egert öl meg, emberre vagy állatra nem vesz-e-delmes, tehát mindenütt elhelye-zhető.
A patkány- és egérintő-fusz bacillus árai:
1 kis adag 2-300 patkány ki-irtására 6 K.
1 nagy adag 3-600 patkány ki-irtására 12 K.

„Matteine“
vegyészet laboratórium
Arad, Boros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 222

Írógépeket

vesz, elad, javít.

Összes írógépek felszerelési rak-tára és javító műhelye.

Karbantartásokat előnyösen vállal.

Legjobb minőségű szénpapírok és írógép szalagok eredeti do-bozokban a legolcsóbb áron.

Bodnár József, írógéptisztító
Arad, Salacz-utca 3. Telefon 11-41.